

Kávésok Lapja

XII. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja

22. szám.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. József-kt. 38. I/5. Tel: 1-303-75

Felelős szerkesztő:

DR. HAVAS NÁNDOR

Kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Rökk Sz. u. 31. Tel: 1-314-00

Emlékeztető

MIRŐL NE FELEDKEZZÜNK MEG?

November 20-ig befizetendő az általányozott és zenét tartó kávéházak vigalmi adója.

November 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti, külön és rokkantellátási adó.

November 25-én (szerdán) délután 5 órakor előljárási ülés az ipartestület tanácstermében.

December 5-ig megfizetendő a IV. negyedévi házbér második részlete.

December 6-ig megfizetendő a nem általányozott és zenét tartó kávéházak vigalmi adója.

December 10-ig tartoznak az adóközösség tagjai december havi fényüzési és forgalmi adóátalányukat megfizetni.

December 15-ig fizetik a fényüzési adót azok, akik nem tagjai az adóközösségnek.

December 15-ig kiegyenlítendő a kereseti, jövedelmi, vagyoadó és pótlékainak hátraléka.

Meghívó

A Budapesti Kávésok Ipartestületének Elöljárósága f. évi november 25-én (szerdán) délután öt órakor az ipartestület tanácstermében

Ü L É S T

tart, melyre az előljárási t. tagjait meghívja.

Budapest, 1936. november 15.

Dr. Havas Nándor s. k.
főjegyző.

Mészáros Győző s. k.
elnök.

Mi van az áruházi rendeletben?

A kereskedelem, az ipar nagy többsége által évek óta folytatott áruházi küzdelem végre nyugvópontra jutott.

Bornemisza Géza m. kir. kereskedelemügyi és közlekedésügyi miniszter úr aláírásával a f. é. november 3-án megjelent Budapest Közlöny 252. számában közzétett 1936. évi 33.140 sz. rendelet eldöntötte ezt a sok izgalmat és harcot kiváltó kérdést, amikor az áruházak üzletkörü, üzemvitelét, jogait és kötelezettségeit pontosan körülírta.

A rendelet maga kompromisszum eredménye és így természetesen nem teljesíti az érdekeltségek minden kívánságát.

A rendelet kiadója Bornemisza Géza miniszter is kijelentette, hogy ezt a rendeletet az áruházakkal összefüggő kérdések további sorának rendezése fogja követni.

Ez a rendelet tehát csak első lépés e téren.

Bennünket természetesen az érdekel, hogy a rendeletben a vendéglátó iparok minő védelmet kaptak.

A rendelet, melynek végleges szövege a tervezettől eltér, a következőképp szól:

1. §.

1. Áruház az a kereskedelmi vállalat, amelyben több kereskedelmi szakmának üzletkörébe tartozó rendszerint külön üzletekben árusított árucikkek kerülnek közvetlen fogyasztók részére eladásra és amely vállalat a helyisége nagyságánál, az alkalmazottak számánál és a befektetett tőke nagyságánál fogva a fogyasztóközönséget kiszolgáló helybeli üzletek átlagos mértékét lényegesen meghaladja.

2. A vállalatnak áruház jellegét nem érinti az a körülmény, hogy üzlethelyisége nem egy, hanem egymással szomszédos több házban van, valamint az sem, hogy az áruházhoz tartozóként mutatkozó egyes üz-

**Budapesti Központi Általános A főváros kávéházai, szállodái és
Tejcsarnok Részv.-Társ. kávéméréseinek szállítója
Tojás osztály**

VII., Rottenbiller ucca 31.

Telefon: *1-462-65, 1-350-16. Interurban: 1-346-68.

Sürgőnycim: „Köztejj Budapest”

letágaknak (osztályoknak) más-más tulajdonosa vagy bérlője van.

3. Ha vitássá válik, hogy valamely kereskedelmi vállalatot a jelen rendelet alkalmazása szempontjából áruháznak kell-e tekinteni, ebben a kérdésben az illetékes kereskedelmi és iparkamara, továbbá más érdekképviselő meghallgatásával a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter dönt.

Minthogy pedig a rendelet 2. §-a szerint:

„Az 1936:VII. t.-c. 17. §. értelmében új áruházat felállítani és meglévő áruházat kibővíteni (pl. új üzletág bevezetése, fióközlet nyitása, alapterület megnagyobbítása, stb.) csak a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter engedélyével szabad. Az engedélyben meg kell jelölni azt a helyet, ahol az áruházat felállítani, továbbá azokat a kereskedelmi szakmákat, amelyek az áruházban folytatni szabad.”

nem valószínű, hogy új áruházak alapítása oly könnyen és minden nehézség nélkül történjék, mint az eddig lehetett.

A 3. §. szerint

„Áruházban nem szabad semmiféle nyers húst, vadat, élő és vágott baromfit, élő és nyers halat, zsírt, hájat, zsírszalonnát, vaját (kimérve), szárított fészta-neműt (kimérve), tejet, tojást, friss főzeléket, burgonyát, hüvelyeseket, gyümölcsöt (kimérve), cukrászsüteményt (kivéve a szárazsüteményt), fagyaltot, palackozott szikvizet, ásványvizet és gyógyvizet árusítani.”

A rendelet tervezete határozott tilalmat tartalmazott az iránt, hogy áruházban nem szabad vendéglőt, (buffetvendéglőt, automatavendéglőt, kifőzést, koreszmát, italmérést, kávéházat, tejivócsarnokot, cukrászüzletet és fagyaltozót fenntartani. —

E körül a pont körül igen éles vita fejlődött ki melynek eredményeképp ez a tilalom elejtetett. Kétségtelen, hogy e részben iparunk nem kapta meg azt a védelmet, amelyet elérni akart, azonban arra való tekintettel, hogy a mostani áruházak közül is csupán kettő folytat kávéházi és vendéglői ipart, ezt is csak saját üzemidejére korlátozottan, viszont a jövőre nézve minden új alapítás és új üzletág bevezetése a fenti 2. §. szerint miudig előzetes miniszteri engedélytől

függ, nem valószínű, hogy ez irányban újabb konkurrencia lehetősége veszélyeztesse iparunkat. A már meglévő vállalatok pedig a szerzett jogok respektálása címén folytathatják üzemiüket. — Ha tehát kívánságaink nem is teljesültek abban a formában, amint azt óhajtottuk, a megoldásnak ez a formája is jelentős eredmény.

A rendelet 4. §. következőket tartalmazza:

„1. Az 1936:VII. törvénycikk hatálybalépése előtt létesített az az áruház, amely a §-ban említett cikkek árusítását az 1936:VII. törvénycikk hatálybalépése előtt kezdte meg és azt azóta is folytatja, ezt a tevékenységet a jelen rendelet hatálybalépésétől számított hat hónap alatt megszüntetni köteles.

2. Ha vitás, hogy valamely áruház az előző bekezdés alá esik-e, a vitás kérdésben az illetékes kereskedelmi és iparkamara meghallgatásával a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter dönt.”

Iparunk sokszor sérelmezte az egyik áruháznak azt a gyakorlatát, hogy előterében egyéb cikkek között olyan cikkeket is árusított az uccai járókelőknek, amelyek a vendéglátó ipar üzletkörébe tartoznak. — Az 5. §. ennek véget vet, amikor kimondja, hogy

„Az áruház csak olyan helyiségből árusíthat, amelybe a vevőnek az áru kiválasztása és átvétele céljából be kell lépnie. Ennek meg nem felelő árusítást a jelen rendelet hatálybalépése után egy hónapon belül meg kell szüntetni.”

Az áruházak zárórájáról, vasárnapi és Szt. István-napi munkaszünetéről a 6. §. intézkedik a következőkben:

„A záróra, valamint a vasárnapi és a Szent István-napi munkaszünet tekintetében az áruház egész üzemeire azokat a rendelkezéseket kell alkalmazni, amelyek az áruházban forgalombahozott különféle árucikkek árusítása tekintetében szigorúbbak.”

A 7. és 8. §. az áruházakban történő árusítás módját és az áruház név használatát szabja meg, míg a 9. §-a büntető szankciókat tartalmaz.

A 10. §. szerint a rendelet a kihirdetését követő nyolcadik napon lép érvénybe, tehát máris érvényben van. —

A rendelet tehát megjelent, életbelépett, a gyakorlat fogja megmutatni, hogy a kérdés végleg lekerült a napirendről, vagy pedig újra kezdődik a küzdelem?

A Kuria az üzleti tisztességet sértő versenyről

Erről a kérdéstről az „Ipartestületek Lapja” az alábbi cikkben számol be:

Két kalaposmester tisztességtelen versenyperében érdekes elvi döntést hozott a Kuria Ternovszky-tanácsa. Sz. F. tisztességtelen verseny-keresetét arra alapította, hogy A. J. alperesi versenyvállalata kereskedői tisztességbe ütköző alacsony áron hozza forgalomba gyártmányait. A felelőbíró bíróság annak megállapítása mellett, hogy az alperes alacsony árait nyilvánvalóan az okozza, hogy A. egyéni helyzeténél fogva működését ingyenesen rendelkezésére bocsátott helyi-

**SZENT
ISTVÁN
CSALÁDI SÖR**

**1 1/2 literes
zárt palackokban**

a
Kőbányai Polgári Serfözde
gyártmánya

ségben folytatja, — a tisztességtelen verseny fennfor-gását megállapította.

A Kuria feloldó végzést hozott.

Az indokolás szerint nincsen olyan törvényes ren-delkezés, vagy hatósági árszabályzat, sem pedig olyan árvédelmi szerződési rendszer, amely a szóbanforgó áruk és munkálatok árát kötelezően meghatározná.

Az ipari és kereskedelmi verseny szabadsága mellett pedig valamely árunak másoknál olcsóbban való árusítása, vagy valamely ipari munkának mások-nál olcsóbban való elkészítése önmagában véve meg-engedett versenyeselekmény, amelyet a törvénybe üt-közővé, így tiltottá csak a cselekménynek a jóérköl-csökbe vagy az üzleti tisztességbe ütköző körülményei tehetnek.

Ilyen körülménynek ismeri el a bírói gyakorlat — a saját jogos magánérdek által indokolt kivételek-től eltekintve — valamely árunak az önköltségi árat meg nem haladó, s a haszonra törekvő észszerű gaz-dálkodás elveivel ellentétes és az illető áruval foglal-kozó szakmabeli versenytársak megkárosítására, vagy tönkretételére alkalmas áron való árusítását, vagy ami ehhez hasonló, valamely ipari munkának ilyen áron való elkészítését, — mert az ilyen eljárás célja nyilván nemcsak az áru értékesítése, hanem azon túl-menően a versenytársaknak ily jogosulatlan eszközzel való megkárosítása, vagy tönkretétele. Ami pedig az üzleti tisztesség és a jóérkölcs követelményeivel össze nem egyeztethető. Annak a megállapításánál azonban, hogy valamely árunak, vagy ipari munkateljesítme-nynek mi az önköltségi ára, illetve, hogy az adott eset-ben az alkalmazott ár, vagy munkadíj mellett az áru-ra, vagy az ipari munkára való vállalkozás haszonnél-küli-e, — mindenkor a vállalat birtokosának az egyéni helyzete az irányadó, mert szabadverseny erkölcsi fel-fogása nem tiltja azt, hogy a vállalat birtokosa a vál-lalat jövedelmezősége érdekében mindazokat az anyagi és szellemi erőket, eszközöket és előnyöket felhasz-nálja, amelyek jogszerűen a rendelkezésére állnak.

Ennek azonban nem az az értelme, hogy a vállal-lat jövedelmezőségének a megállapításánál, jelesen az önköltségi ár kiszámításánál a vállalat céljára igénybe vett helyiségnek; vagy egyéb szolgáltatásnak ellen-értéke a vállalat terhére számításba vehető nem volna akkor, ha a vállalat birtokosának azokért — egyéni helyzeténél fogva — ellenértéket fizetni nem kell. Mert, ha a vállalat birtokosa a saját egyéb vagyonából ellenérték felszámítása nélkül nyújt szolgáltatásokat az

üzemnek, akkor megajándékozva azzal az üzemet és ezáltal az üzemfogyasztó (megrendelő) közönséget is olyan értékkel, amelyet az üzemnek nyújtott szolgálta-tás egyébkénti értékesítésével elnyerhetne.

Ha pedig a szóbanforgó szolgáltatás a vállalat birtokosára nézve kiadást azért nem jelent, mert azo-kat ingyenesen másoktól kapja, akkor is ajándékozás-ban részesíti a vevőközönséget, mert azt az értéket, amelyben ingyen részesül — az üzemnek és azon ke-resztül a vevőközönségnek tovább adja. Ám, de a vevőközönség rendszeres megajándékozásával folyta-tott üzleti verseny az üzleti tisztességbe ütközik, az ily számítás tehát az áru (szolgáltatás) önköltségi ára megállapításának sem lehet helyes alapja. A vállalat birtokosa azonban kimutathatja, hogy az általa hirde-tett ár a fentiek szemmel tartása mellett is az ő részére hasznot biztosít. Ha tehát való az alperesnek az a bizonyítani kívánt tényállítása, hogy egyéni helyzeté-nél fogva a szóbanforgó kalaptisztítás költsége a hir-detett összegnél kevesebbe kerül, vagyis a hirdetet-t ár neki hasznot biztosít, úgy az A. által hirdetet-t ár annak csekély volta miatt a tisztességtelen verseny tör-vény alapján nem volna kifogásolható.

Hogyan biztosíthatjuk idegenforgalmunk további fejlődését

A Nemzeti Bank nem változtat a csekkek árfolyamán

Számításokat végeztek szakemberek a magyar idegenforgalom helyzetének ezévi alakulásáról és eredményeiről. A megbízhatónak elfogadható számí-tások szerint aktív idegenforgalmunk ebben az esztendőben mintegy 40 millió pengőre tehető, tehát a lát-hatatlan export igen jelentős eredményekkel járt.

Most ez eredményekkel kapcsolatban azt a kérdést vetik fel szakkörökben, vajjon megtartható-e helyze-tünk, fokozható-e továbbra is idegenforgalmunk. Kül-lönösen a devalvációk tették aktuálisá ezt a kérdést, mert hiszen az utóbbi időben elhanyagolt idegenfor-galmi országok: Svájc és Franciaország most olcsó-bbak lettek, tehát várható, hogy a külföldi idegenjárás újból ebbe az irányba terelődött. Ez pedig igen sajná-latos lenne, mert hiszen nemcsak összességében je-

Még csak mérni sem kell!

Minden kávéhoz mindig valódi
:Franck: kávépótlékot adjon!
Jelentős jövedelmet biztosít
magának!

lentős, amit különben a fentebb általunk nyilvánosságra hozott adat is bizonyít, hanem propaganda szempontjából is.

Az idegenforgalmi esekkek elterjedésével függ össze jórészt idegenforgalmunk ügye. Sikertől-e kellően terjeszteni külföldön a csekkeket, ennek az a feltétele, hogy kurzusuk elég alacsony legyen. Ezt a kérdést is aktuálissá tették a devalvációk. Több ízben rámutattunk az utóbbi hetekben arra, hogy az idegenforgalmi esekkek mai árfolyama bizonyos mértékig akadályozhatja idegenforgalmunk fejlődését. Az idegenforgalmi körök által hangoztatott eme álláspont eljutott illetékes körökhöz is, ahol — mint halljuk — arra az álláspontra helyezkedtek e problémával kapcsolatban, hogy az idegenforgalmi iparoknak jelentős árleszállítással kell elősegíteniük majd az idegenforgalom lehetőségeit.

Tehát — ezt ma már határozottan leszögezhetjük, — az idegenforgalmi esekkek árában semmiféle változás nem következik be. A Magyar Nemzeti Bank változatlanul kitart álláspontja mellett és így

85.60 svájci frank marad e esekkek kurzusa.

Tulajdonképpen még tisztázatlan a helyzet, vajjon az idegenforgalmi iparok képesek-e olyanmértvű árleszállításra, amely lehetővé teszi a most devalvált valutájú országokkal a versenyt. Idegenforgalmi körökben — mint értesülünk — változatlanul kitartanak amellett, hogy a Nemzeti Bankot kell rábírní a esekkek árfolyamának némi módosítására. Ezt a módosítást már most szeretnék elérni, vagy legalább is erre vonatkozóan elvi kijelentéseket kapni, hogy annak segítségével kellően előkészíthessék a jövőszentendi kampányt.

A kampány előkészítése már december végén megkezdődik, szétmennek a különféle kalkulációk és ajánlatok a külföldi idegenforgalmi irodáknak, központoknak és már januárban-februárban ezek alapján összeállítják az 1937. évben lebonyolódó utazásokat. Tehát a számítások megejtéséhez van szükség a Magyar Nemzeti Bank elvi kijelentéseire. Ebben az ügyben különben — tudomásunk szerint — az idegenforgalomban érdekelték közvetlenül is a Magyar Nemzeti Bankhoz fordulnak.

(Magyar Közgazdaság)

Mif jelent számokban az OTI tartozások rendezése?

Már több ízben megemlékeztünk az OTI tartozások rendezéséről.

Az OTI tartozások részbeni elengedését célzó kérvényeknek tárgyalása még mindig folyamatban van. Olvasóink tájékoztatására közöljük, hogy a felülbíráásokat irányító központi bizottságnak az a gyakorlata, hogy a kérvényeket csak abban az esetben vonja elintézés alá, ha az OTI-adós a terhére 1935. évi július 1-től előírt kötelezettségének hiánytalanul megfelelt. Amennyiben a jelzett időpont óta felmerült OTI tételeket az amnesztiáért folyamodó adós nem egyenlített ki, amnesztiában nem részesítik. Meg kell jegyezni, hogy az 1935. július 1. óta felmerült OTI kötelezettségeknek nemcsak tőkét, hanem késedelmi kamatait

is ki kell fizetni. A bizottság rendszerint záros határidőt tűz ki az újabb sikertelen maradna ez a fellépés, a központi bizottság szabad kezet biztosít magának az amnesztiára irányuló kérvény elutasítására is.

Egyebekben most már teljesen tiszta kép alakult ki arra nézve, hogy mekkora összeget érint az OTI amnesztia rendelet, Két főcsoportra kell felosztanunk a kérvényeket, az egyik évi 5000 pengőn aluliakra vonatkozik, Az elsőben 919, a másodikban 22.783 kérvény van. Ez is igazolja a mi eredeti álláspontunkat, mely szerint az amnesztia elsősorban a kézműves kisipar érdekében áll. A beadott kérvények 20,368.144 pengő összegű tőkére és 4,390.272 pengő összegű késedelmi kamatra vonatkoznak. Minthogy az amnesztiarendelet értelmében a tőketartozásnak legfeljebb a felét lehet elengedni ezen a címen az elengedhető legnagyobb összeg P 10,184.072-t tesz ki. A kamatok tekintetében az a helyzet, hogy ezek teljes egészükben törölhetők, úgyhogy az amnesztia végeredményben 14,574.344 összegű terhet vesz le a magyar iparról, elsősorban a kézművesiparról.

A központi bizottság a kérvények elbírálása során a baleseti járulékhátralékok elengedése terén merev álláspontra helyezkedett. Az esetek túlnyomó részében elutasítja a baleset járulék hátralékok elengedésének gondolatát, azokban a súlyos esetekben azonban, ahol mindenképpen kell tenni valamit, a bizottság legfeljebb 30 %-os törlést engedélyez.

Hivatalos rész

A Budapesti Lakatosok Ipartestülete késes és köszörős szakosztálya a következők közlésére kért fel bennünket:

Késes és műköszörős szakosztályunk beadványban arra kérte a polgármester urat, hogy az utcai köszörősök elhelyezkedése, továbbá az összes késesek és köszörősök, beleértve a nyílt üzlettel rendelkezőket is, házalás útján való munkagyűjtés, új acéláru eladása vagy rendelésgyűjtés eltöltése érdekében megfelelő rendeletet bocsásson ki.

Budapest székesfőváros polgármestere 52309/1936. sz. alatt arról értesítette a késes és műköszörős szakosztályt, hogy ilyen rendelet kiadására nincsen szükség, mert Budapest székesfőváros területén a házalás útján való megrendelést, illetve munkagyűjtést, a házalást, illetve a megrendelések gyűjtését szabályozó jogszabályok nem engedik meg s így azok, mint tilos cselekmények büntetendők.

Felkérte azonban a m. kir. államrendőrség budapesti főkapitányságát, hogy az említett tilos cselekmények, továbbá az utcai köszörősöknek az utcai árusításról szóló 1100/1932. kgy. sz. szabályrendelet 6. §-ába ütköző gyakorlatának megakadályozása céljából szükséges s az ellenőrzés hatályosabbá tételére irányuló intézkedéseket saját hatáskörében tegye meg.

NAGY IGNÁC

pincefelszerelési
cikkek raktára

BUDAPEST, VII. KÁROLY KÖRUT 9.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, ú. m.: borszivattyúk, szűrőgépek, palackok, parafadugók, címkék stb. T: 1-415-15

Amit a világitásról még nem tudunk

A rossz gazdasági viszonyok a leggazdaságosabb üzemvezetést teszik szükségessé és éppen ezért a világitás kérdésével akarunk itt foglalkozni.

A gazdaságos világitás az, amelynél a legkisebb anyagi ellenértékért a legtöbb fényt kapjuk, illetve oly fényt, amely mellett a tartózkodás kellemes és a vendég jól érzi magát.

A modern kávéházakban a világitási kérdés többé-kevésbé jól meg van oldva és így nem a helyes világitás technikai részével foglalkozunk, hanem azzal a kérdéssel, hogy hogyan tarthatjuk fenn ezen világitást a legkevesebb költséggel.

A világitási költségek két állandóan visszatérő részből tevődnek össze, úgymint az áramszámlából és az izzólámpa pótlásból.

Ha az áramszámlánkat vizsgáljuk, úgy azt látjuk, hogy Budapest Székesfőváros Elektromos Művei a vendéglátó ipar világitási áramfogyasztásának elszámolására ötféle tarifát alkalmaznak és pedig:

1. az általános érvényű tarifát, amely minden fogyasztó rendelkezésére áll,
2. lépcsőzetes világitási engedményes árszabást oly fogyasztók részére, akik évente legalább 1000 kwo áramot fogyasztanak és ezen elszámolási módban az Elektromos Művekkel megállapodnak.
3. lépcsőzetes világitási engedményes árszabást nagyobb fogyasztók számára.

Ezen tarifa alkalmazásának feltétele az évi 70,000 kwo fogyasztás, oly módon, hogy a bekapcsolt berendezés kihasználása az évi 1200 órát elérje és a fogyasztó ezen árszabás alkalmazására az Elektromos Művekkel két évi időtartamra megállapodik.

4. lépcsőzetes világitási árszabást jó kihasználású fogyasztók számára.

Ezen tarifa alkalmazása is egy-két évre szóló megállapodás alapján történik, előfeltétele pedig az évi 20,000 kwo áramfogyasztás, évi minimális 800 órás kihasználás mellett.

5. Világitási alapidíjas árszabás nagyobb fogyasztók részére.

Ezen árszabásnál az évközben fellépett legnagyobb terhelés után kwo-ként és évenként 240.— P fizetendő, míg az áramdíj a fogyasztástól függően kwo-ként 35 fillértől csökken 15 fillérig.

Hogy mely tarifa alkalmazása a legelőnyösebb a fogyasztóra, az mindig az egyes esetektől függ. Ennek megállapítását a leghelyesebb szakemberre bízni, aki megfelelő terhelésmérések elvégzése után és a fogyasztási adatok birtokában állapíthatja csak meg, hogy a alkalmazott árszabás biztosítja-e tényleg a legelőnyösebb áramegységárat vagy egy másik árszabás igénylése előnyösebb-e.

A világitási kiadások másik lényeges tétele az izzólámpák pótlásának költsége.

Ha izzólámpát vásárolunk, rendszeren úgy járhatunk el, hogy megmondjuk a kereskedőnek, adjon például annyi és annyi darab 40-es és 60-as lámpát és ha nagyon gondosak vagyunk, akkor még hozzátesszük, hogy 110 voltra, vagy 220 voltra és azután nem-

Jamek, gyümölcs- és főzelékkonzerv

árainkat lényegesen leszállítottuk.

Kérjen árajánlatot

Budapesti Kávésok Áruforgalmi R.-t.-től
Budapest, VIII., József-körút 38.

Telefon: 1—392—77.

sokára rá fogunk jönni, hogy rossz az izzólámpa, mert a helyett, hogy a hangoztatott 100 órát égne, 100 vagy 200 égési óra után vagy csak vörösen pislákol, vagy teljesen kieggett.

Vizsgáljuk meg ennek az okát. Az izzólámpa élettartama és fényteljesítménye attól függ, hogy az izzólámpa pontosan a reáírt feszültséggel kapja az áramot.

Tekintetbe kell azonban venni, hogy ha például az áramszámlálón, mint hálózati feszültség, 110 volt van jelezve, az nem azt jelenti, hogy a hálózatunk pontosan 110 voltos, hanem csak azt jelenti, hogy ez oly középérték, amely körül a feszültség állandóan ingadozik.

A tényleges feszültség pl. nappal, amikor kevesen égetnek, magasabb, mint este, amikor sokan világítanak, továbbá magasabb a feszültség oly fogyasztóknál van.

Ha pl. a hálózati névleges feszültségnél a tényleges feszültség 5 %-kal magasabb, úgy a névleges feszültségre vásárolt izzólámpa 1000 óra helyett csak 500 órát fog égni.

Viszont, ha az izzólámpa feszültsége 5 %-kal magasabb a hálózati tényleges feszültségnél, úgy az izzólámpa élettartama ugyan körülbelül megnövekszik 100 órával, de a fénye lesz kevesebb 15 %-kal.

A feszültség ingadozásra az izzólámpa annál érzékenyebb, minél minél magasabb a hálózat feszültsége és minél magasabb a lámpa izzószálnának a hőmérséklete.

A normális izzólámpa fémszálnának hőmérséklete cca 2600 fok, míg például a duplaspirál lámpa izzószálnának hőmérséklete 2750 fok és ezért is ad ezen lámpa több fényt (Lument), mint az egyszerű spirálissal készült izzó.

Nézzük már most meg egy példán, hogy alakul a helyzet pénzben is kifejezve:

Tegyünk fel, hogy áramért átlagban kwo-ként 30 fillért fizetünk, és vegyünk fel egy 60 W-os 110 voltos izzót, amely 740 Lumen fényáramot szolgáltat.

Ez a lámpa 1000 óra alatt elfogyaszt	
60 kwo áramot, amelynek költsége	P 18.—
az izzólámpa ára pedig	P 2.32

összesen: P 20.32

Most vegyünk ezen lámpa helyett egy 65-ös duplaspirállámpát, amely 110 voltnál 52 W teljesítmény

Salgó gőzmosógyárés **fehérneműkölcsönző**

VI., Vörösmarty-u. 54. Tel.: 1-162-86

Olcso árak! Pontos kiszolgálás!

mellett 650 Lumen fényáramot szolgáltat. Ekkor a költségek alakulása a következő:

Az áramfogyasztás 52 kwo	P 15.60
Az izzólámpa ára	P 2.32
<hr/>	
összesen:	P 17.92

Bár valamivel kevesebb fényt kapunk, ez talán nem olyan veszélyes, mint az első pillanatban látszik, mert a megvilágítási erősség kisebb változását a szem erős világitásnál alig veszi észre.

Tegyük fel, hogy a hálózati feszültség ingadozás következtében az egyszerű spirállámpa élettartama 20 %-kal csökken, azaz csak 800 óra lesz.

Ebben az esetben a költségek alakulása a következő:

800 óra alatt elfogyasztott áram 48 kwo	P 14.40
az izzólámpa ára	P 2.32
<hr/>	
összesen:	P 16.72

A 65-ös duplaspirállámpa alkalmazásánál, miután az izzószál hőmérséklete magasabb, esetleg két izzólámpát fogunk ezen idő alatt elhasználni, és akkor 800 óra alatt a következő kiadásaink lesznek:

Áramfogyasztás 41.5 kwo	P 12.45
2 db izzólámpa á 2.32	P 4.64
<hr/>	
összesen:	P 17.09

Tehát ebben az esetben gazdaságosabb az előző kevéssé jó hatásfokú lámpa használata, mert ugyanazt a világitást olcsóbban kaptuk meg.

Amidőn ezen példát számítottuk, feltételeztük, hogy az izzólámpa feszültségét helyesen választottuk meg és a hálózati feszültségi ingadozások tűrhető határok között mozogtak. Természetesen a hálózati feszültség ingadozások, illetve a tényleges hálózati feszültség megállapításához mérések szükségesek, amelyek elvégzéséhez ne sajnáljuk a szakértő igénybevételét, mert a mérések csekély költsége bőven megtérül az izzólámpáknál elért megtakarításon.

Az előbbi példához hasonló ideális eset csak ritkán fordul elő igen gyakran a feszültség ingadozások oly mértékűek, hogy a leg gazdaságosabb megoldás nem így egyszerű. Esetleg minden egyes lámpahelynél más típusú lámpa alkalmazása szükséges, sőt előfordulhat, hogy radikálisabb megoldáshoz is kell folyamodnunk, úgymint feszültség szabályozás, vagy alacsony feszültség, pl. 24 V alkalmazása.

Ezen kérdések további taglalása túlmenne ezen cikk keretein, itt csak reá akartunk mutatni azokra a szempontokra, amelyek figyelembe vétele a gazdaságos világitás alapjait képezik.

M. Á.

Milyen adókat köteles fizetni az iparos?

A mai szövevényes adózási rendszer mellett, amikor az adózó iparos maga sincsen tisztában azzal, hogy egy és ugyanazon kereset alapján miért fizet különböző címeken adót, nem tartjuk hiábavalónak, ha ismertetjük olvasóink előtt, hogy miként kell a pénzügyi hatóságok által eszközölt adó kivételeket ellenőrizni és az egyes tételek kiadását kiszámítani.

Köztudomású, hogy az iparosokat leginkább érintő általános kereseti adónak különféle „sallangjai” vannak, amelyek kiszámítását — amiről csak a részünkre kiképezített adóívből szerezhettünk tudomást — ellenőrizniük kell, mert az adóhivatalok a tömegesen végzett munka során esetleg tévedhetnek.

A következőkben két példa alapján közöljük az adók kiszámításának módját, jelezve, hogy az egyik példában egy 1000 pengős évi általános kereseti alapot veszünk, aminek a feltételezése mellett nem kell jövedelemadót fizetni, a másik példában pedig egy 2000 pengős általános keresetiadó alapot, amely esetben jövedelemadót is le kell róni. Itt megjegyezzük, hogy jövedelemadót és az annak alapján kivetett egyéb adókat és pótlékokat azok kötelesek fizetni, akiknek általános keresetiadó alapja az évi 1000 pengőt meghaladja.

Általános keresetiadó	50.—	100.—
Betegápolási pótladó (az általános ker. adó 16 százaléka)	8.—	16.—
Utadó (az ált. ker. adó 1.5 százaléka)	0.75	1.50
Ker. és iparkamarai illeték (4%)	2.—	4.—
Inségadó (az ált. ker. adó 40%-a)	20.—	40.—
Jövedelemadó (Skála szerint 3 tagú családot véve alapul)	—	28.—
Jövedelemadó pótlék (a jövedelemadó 60 %-a)	—	16.80
Inségadó (a jöv. adó után 20 %)	—	5.60
Rokkantellátási adó (a kereseti és jövedelemadó együttes összege után táblázat szerint)	2.—	7.—
240 pengőn felül minden esetben	10 százalék.	

Megjegyezzük, hogy a jövedelemadó előírásánál kétféle skálát alkalmazunk, mégpedig az egyszerű és felemelt tételeket. Egyszerű tételt az olyan adózók terhére állapítanak meg, akiknek családjaiak száma meghaladja a hármat, míg a felemelt tételt azok terhére róják ki, akiknél az eltartottak száma a hármat nem éri el.

A rokkantellátási adót, ha jövedelemadó is kivételre kerül, a kereseti és jövedelemadó együttes összege alapján, ugyancsak táblázat szerint vetik ki.

Schillinger Anna Gőzmosógyár Rt.
Buda pest, VI.,
Vörösmarthy-utca 47b.—Telefon: 1—213—85.
Az ország legrégibb, modernül berendezett gőzmosódója.

Kristály ásványos forrásvíz csak Szent Lukács védjeggyel eredeti.

H I R E K

Az ipar Darányi miniszterelnök programjában. Az új miniszterelnök bemutatkozó beszédében az ipari kérdésekről ezeket mondotta: A kormány programjába vette az egészséges és szükséges iparágak fejlesztését és azok versenyképességét előmozdítani kívánja. A kormány minden olyan törekvést támogatni fog, amely a kisiparosság társadalmi helyzetének és képzettségének emelését, hitelviszonyainak javítását, valamint munkalehetőségeit előmozdítja. Az egész iparra vonatkozólag szükségesnek tartja, hogy a kormány a munkaidőnek és a legkisebb munkabéreknek a múlt évben megindított szabályozását továbbra is folytassa. Foglalkozni kíván a kormány a munkaközvetítés szabályozásának kérdésével, továbbá a munkaviszonyok intézményes rendezésével. Ezenkívül az ipari munkásság gazdasági helyzetének javítása érdekében foglalkozik azzal a gondolattal, hogy — ha egyelőre csak szűkebb keretekben is — az arra érdemes munkások számára önálló családi házak szerzését, a társadalombiztosítási tőkék felhasználásával lehetővé tegye. A családvédelem gondolatát kívánja szolgálni azzal is, hogy az önálló egzisztenciák alapítását a kisipari és intellektuális foglalkozási ágakban nemzeti alap létesítésével elősegíti. Ez az alap lesz hivatva arra, hogy igen előnyös költsönöket nyújtson olyan fiatal embereknek, akik önálló egzisztenciát akarnak teremteni.

Két minisztérium egyesítése. Darányi Kálmán miniszterelnök bejelentette az országgyűlésen, hogy kormánya egyesíti az iparügyi minisztériumot a kereskedelmi minisztériummal. Erre az első lépés már megtörtént akkor, amikor az új kormányba Bornemisza Géza iparügyminisztert kereskedelmi és iparügyminiszterre nevezték ki. A két minisztérium egyesítésére az a körülmény adott okot, hogy a Külkereskedelmi Hivatalt a kereskedelem és közlekedésügyminiszter hatásköréből a külügyminiszter hatáskörébe helyezték át. A kereskedelmi és az ipari minisztérium egyelőre a mai keretekben és elkülönítettségben folytatja működését. Az egyesítés nem marad el, csupán elhalasztódik 1937 júniusáig. A két minisztérium összevonásáról szóló törvényt csak az új költségvetés alkalmával tárgyalja a képviselőház. Az egyesítés 1937 július 1-én történik meg.

Halla Aurél — kereskedelemügyi államtitkár. A hivatalos lapból értesülünk arról, hogy Halla Aurél az iparügyi minisztérium osztályfőnöke, a kereskedelemügyi minisztérium államtitkárává nevezett ki. — Annak idején nagy sajnálattal kellett belemenyugodnunk, hogy az iparügyi minisztérium felállításakor iparunk ügyeinek intézésétől Halla Aurél ömeltősága megváltott. — Annál nagyobb örömmel látjuk új vezető pozíciójában, mert a múltban is számtalanszor volt alkalmunk és módunk meggyőződni iparunk iránt érzett megértő jóakarataról.

Előljárásági ülés. A Budapesti Kávésok Ipartestületének előljárásági üléséje november hó 25-én (szerdán) délután 5 órakor az ipartestület tanácstermében tartja meg november havi előljárásági ülését. A napirenden levő tárgyak fontosságára való tekintettel kívánatos, hogy az előljárásági tagjai minél nagyobb számban vegyenek részt.

Friss termésű teáink és tea keverékeink

megérkeztek.

Különösen ajánljuk igen tisztelt vevőink figyelmébe a hosszú évek alatt kipróbált speciális teakeverékeinket, úgy mint

Imperial tea keverékünket
Royal tea keverékünket
Angol rendszerű eredeti tea keverékeinket,

amelyeket nemesak eredeti ládában, hanem kimérve is megfelelő impregnált papírsomagolásban hozunk forgalomba.

Ugyancsak beérkeztek legfinomabb minőségű eredeti indiai és kínai tea fajtáink, úgymint a következő fajok:

Ceemum, Darjeeling, Ceylon, Jáva, Pecco. Souchong, Assam,
tea minőségek.

Kérjen ajánlatot és mintát

Budapesti Kávésok
Aruforgalmi Rt-nál
Budapest, VIII., József-krt. 38.
Telefon: 1-392-77.

Adóközösségi ívek visszaküldése. Az év végének közeledésével aktuálissá válik az adóközösség megújításának kérdése és annak előmunkálatai megkezdődtek. Adóközösségünk vezetősége e célból még a múlt hó végén kérdőíveket bocsátott ki, melyeknek egy része még nem érkezett vissza. Újból felhívjuk az összes érdekelteket, hogy ezeket a kérdőíveket saját érdekükben, — pontosan kitöltve, — haladéktalanul küldjék vissza. Megjegyezzük, hogy az újonnan megalkuló adóközösségbe azok is beléphetnek, akik eddig nem voltak tagok, viszont csak azok maradhatnak az adóközösség tagjai, akiknek az év végén semmiféle hátralékuk nincsen.

A személyzet százalékos keresetét tartalmazó statisztikai ívek visszaküldése. Nagyon fontos ipari érdek, hogy a kávéiparban alkalmazott felszolgáló személyzet kereseti viszonyairól testületünknek pontos adatok álljanak rendelkezésére. — E végből ismételtén felhívjuk kartársainkat, hogy a kiküldött kérdőíveket pontosan kitöltve mihamarább küldjék vissza.

Kenyér — kávéból. Braziliában túl sok a kávé, ezért minden évben óriási tömegű kávé semmisítenek meg. Újabb azzal kísérleteznek, hogy a kávé finom

Használt pamlagok, csil-
lárok, billiárdok,
márványasztalok, fűzfotelek. Kölcsönzés.
Fried Zsigmond és Fia kávéházi berendezők
Király-utca 44. — Telefon: 1-291-34

porrá őrlik, és belesütik a kenyérbe. Az így készített kenyér igen izletes és állítólag époly frissítőleg hat az idegekre, mint a folyékony kávé fogyasztása.

Magyarország vajtermelése hét év alatt csaknem megnégyszereződött. A Statisztikai Szemle összeállítást közöl a világ vajtermeléséről, amelyből kiténik, hogy Magyarország vajtermelése az 1927-ik évben 2.700 tonna, de 1934-ben már 9.400 tonna volt. Az emelkedés évről-évre fokozódott. Hogy ez a 9.400 tonnás termelés milyen jelentőségű, azt legjobban szemlélteti a többi államok adataival való egybevetés: 1934-ben ugyanis a vajtermelés mennyisége volt: Norvégiában 9.200 tonna, Csehszlovákiában 11.700 tonna, Észtországban 12.600 tonna, Ausztriában 22.000 tonna, Belgiumban 62.000 tonna, Hollandiában 90.500 tonna, Dániában 183.000 tonna, Franciaországban 235.900 tonna, Németországban 425.000 tonna. Magyarország vajtermelése csakis Görögországot, Albániát és Bulgáriát előzi meg az európai államok sorában.

Két érdekes kávé-per a szabadalmi bíróság előtt. A szabadalmi bíróságon két érdekes per indult, amelyek érdeklik az élelmiszerszakmát. A babkávé kofeintől való mentesítésére szabadalmat kért *Merger Lajos* kávéfőző munkás. A szabadalom bejegyzése ellen felszólalt *Beczko Lajos* vegyészmérnök és a szabadalmi bíróságot annak megállapítására kérte, hogy *Merger Lajos* eljárása nem új, mert ezzel a módszerrel már régen dolgoznak a szakmában. Egy másik kávéüggyel is foglalkoznak a szabadalmi bíróságon. A Franck-pótkávé ügyével. A *Franck Henrik és Fiai Rt.* arra kérte a szabadalmi bíróságot, hogy az *F. A. Geiser & H. Oppliger* olasz cég nemzetközi védjegyének használatát korlátozza. A védjegyperben a szabadalmi bíróság december 3-ra tűzött ki tárgyalást.

A fizető téved — és meg van sértve. Egy külföldi nagy szálloda fizetőpincére egy ünnepség alkalmával a vendégektől az étlapi árnál többet számított fel. — A vendégek panasza folytán a szálló igazgatósága a fizetőt nyomban elbocsátotta. — Ez a szálló igazgatója ellen becsületsértési pert indított, mert az elbocsátás ténye őt olyan színben tünteti fel, mintha csalt, — vagy legalább csalni akart volna. — A bíróság előtt az igazgató tagadta a sértési szándékot de panaszos eljárásával a vállalatot károsította és annak hírét veszélyeztette. — A bíróság a szálloda igazgatóját azzal mentette fel, hogy egy törvényes jognak helyes használata sohasem állapíthat meg bűncselekményt.

Ujság a W. C.-ben. — Egy bécsi lapban olvassuk: Egyik közismert bécsi kávéház illemhelyén állandóan egy rámásban erősített lap áll a vendégek rendelkezésére. — Megemlítjük, ezt az új ötletet, jellemzésül szolgál annak, hogy a kávéház mennyire figyelmes vendégei iránt.

Honnan származik a „Hotel Bristol“ név? Csaknem minden fővárosban és a nagyobb városokban van egy-egy „Hotel Bristol“ nevű szálloda és bizonyá-

ra sokaknak feltűnik, hogy milyen körülmények köszönheti ez az angol kereskedőváros, nagy népszerűségét. Egy francia lap most rámutat arra, hogy ez elnevezés eredetileg nem Brastol városára vonatkozik, hanem a szállodai név eredeti tulajdonosa Frederick Augustus Hervey Bristol negyedik grófja volt, aki a 18-ik század végén élt és olyan fényűzést fejtett ki, hogy a kontinensen a pazarló, külön angol lord típusának tekintették.

Pályázat. Győr szab. kir. város közönsége a tulajdonát képező és f. évi október hó 30-ával megüresedett sétatéri „Kioszk“ épület földszinti helyiségeit kávéház és étterem céljaira 6 évre bérbeadni szándékozik. E kávéház és étterem az elmúlt évben mintegy 150.000 pengő forgalmat ért el. Amennyiben kartársaink valamelyike ez üzlet iránt érdeklődik, forduljon Győr szab. kir. város ipari és kereskedelmi ügyosztályához, ahol a tárgyalások a bérlet feltételei tekintetében felvehetők.

Itt az új jégrendelet. A kereskedelemügyi miniszter most kiadott rendeletével újra szabályozza a jég üzletszerű termelését, gyűjtését, forgalombahozatalát és használatát. Egészségügyi szempontból kimondja a rendelet, hogy a természetes jég gyűjtőhelyeül mindig a legtisztább helyet kell kikeresni, és ennek a közsegtől legalább 1 kilométerre, a szántóföldektől legalább félkilométerre kell esnie. Szükség esetén szigorúbb rendszabályokat is alkalmaznak. A jégtermelésre használt terület vizét hatóságilag meg kell vizsgálni. A rendelet szerdán lépett életbe.

Ég a kávé Braziliában. Braziliából érkező jelentések szerint az ottani kávétermelők a kávépiac egyensúlyának helyreállítása érdekében ebben az évben összesen 5.500.000 zsák kávéét égettek el. A kávéégetések tovább folynak.

Hangzatos cégtoldatok nem használhatók. A cégvalódiság elve szerint mindenki vezeték- és keresztnevét használhatja cégül. A kereskedelmi törvény 11. §-a szerint a kereskedőknek szabadságában áll oly toldattal élni, amely a személy, vagy az üzlet közelebbi megjelölésére szolgál. Az állandóan követett joggyakorlat értelmében, amely a Kúria legutóbbi 1731/1936. számú ítéletében is kifejezésre jut, csak oly toldatokra nézve van kivétel, amelyek hangzatoságuknál fogva megtévesztésre nem alkalmasak. Ilyen hangzatos toldatokat tehát használni nem szabad.

Új kirakat-és reklámvilágítási árszabás. A Székesfővárosi Elektromos Művek új árszabása nemrég lépett életbe, előzőleg már az érdekképviseltek kérték a kirakati és reklámvilágítási árszabás csökkentését. Ennek a kívánságnak megfelelőleg az Elektromos Művek az önműködő kikapcsoló teljesítményének, havi 50 órai kihasználásáig télen az egységárat 54 fillérben, tavasszal és ősszel 40 fillérben, nyáron pedig minden korlátozás nélkül 20 fillérben szabta meg. A reklámvilágítások előmozdítására, amelyek nagyon erősen hozzájárulnak a főváros esti és éjszakai szépségének emeléséhez, szintén olyan tarifát léptettek életbe, amely szerint, azok akik üzlet-helyiségüket reklám céljára az üzleti záróra után is kivilágítják, erre az időre csak 20 fillér egységárat fizetnek.

A német posta az ujságpropaganda szolgálatában. A német kormányzat nagy megbecsülést mutat a sajtó iránt, felismerve a sajtó nemzetnevelő és felvilágosító munkásságát. A német posta bélyegzőjén a következő felirat van: „Ohne Zeitung ein halber Mensch“. Ujság nélkül tényleg félemler mindenki. Szaklap nélkül az iparos is félemler, mert nem ismeri a szakmájában történeteket és képtelen a szakmával együtt haladni, ami üzletére nézve kárt jelent. Bár a szaklap olvasását különféle bírói ítéletek nélkülözhetetlennek mondták ki, és a szaklapot nem olvasó iparost ebből folyólag hátránnyal sújtották, még mindig akadnak rövidlátó emberek, akik a szaklapra fordított néhány fillért akarják megtakarítani és nem gondolnak arra, hogy ebből reájuk milyen súlyos hátrány származhat.

Az automata-lyukbilliárd ügyében múlt hó 26-án a budapesti Kereskedelmi és Iparkamarában értekezlet volt. Az értekezleten határozatba ment, hogy a kamara az érdekeltségek kívánságára a minisztertől kérni fogja ezen billiárdok után fizetendő engedélyilletékeknek jelentékeny mérséklését. A vendéglősök, kávéosok és korcsmáros érdekeltségek részéről erősen kifogásolták a lyukbilliárd-vállalatoknak azon eljárását, hogy billiárdszalónokat létesítenek. A szakmai érdekeltségek az ily billiárdszalónok létesítése ellen hivatalos helyen el fognak járni. — Itt említjük meg, hogy az értekezleten közölték, hogy a belügyminiszter az úgynevezett „Jágó“ és „Tura“ játék után is október 1-től elrendelte az engedélyilleték fizetését.

Megszűnt a vizumkényszer Finnországgal. A minisztérium 5.600—1936. M. E. számú rendeletével az útleveleltartozási kényszerrel Finnországgal szemben kölcsönösségi alapon megszüntette.

Hamisítják a tejet. A Statisztikai Hivatal egyik legújabb megállapítása szerint a fővárosba felhozott tej közül mindig több a kifogásolt áru. Míg 1933-ban a 32.324 megvizsgált tejmintá közül csak 12.2 % volt

a kifogásolt, addig már az 1934. évben a megvizsgált 29.338 mintából már 15% volt a kifogásolt minőségű. A vajnál 29.4%-kal szemben 30.5 % volt ugyanilyen időközökben a kifogásolt áru. (Magyar Híradó).

Vasárnapi munka a cukrásziparban. A kormány rendelettervezetet készített a cukrászipar vasárnapi munkájáról. A tervezet szerint vasárnap reggel 7 órától déli 12 óráig lehet dolgoztatni a cukrászüzemekben. A tervezet azonban megengedi, hogy egyes nagyobb üzemek vasárnap is dolgoztathassanak, azonban a vasárnap déli 12 óra után végzett munkáért 50% túlmunkadíjat kell a munkásnak fizetni. A tervezetet a kormány most hozzászólás végett szétküldte az érdekelteknek.

Tömeges jelentkezés az öregségi járulékra. Ez év szeptember 1-től kezdve mindazok öregségi járulékot kapnak az OTI-tól és MABI-tól, akik 65-ik életévüket betöltötték és az öregségi biztosításban 400 befizetett hetük van. Eddig az OTI-nál kb. 600, a MABI-nál pedig kb. 100 jelentkező van öregségi járulékra.

Az angol és amerikai vizumkényszer felfüggesztését március végéig meghosszabbították. A magyar külügyminiszter az illetékes hatóságokkal egyetértőleg a vizumkényszernek angol viszonylatban október 31-ig engedélyezett felfüggesztését március 31-ig meghosszabbította és ezt a kedvezményt egyidejűleg Nagy-Britannia összes alattvalóira kiterjesztette. — A magyar külügyminiszter egyidejűleg az illetékes hatóságokkal egyetértőleg a vizumkényszernek az Amerikai Egyesült Államokkal való viszonylatban október 31-ig engedélyezett felfüggesztését március 31-ig meghosszabbította. Ezzel kapcsolatban az Amerikai Egyesült Államok kormánya elrendelte, hogy az Amerikai Egyesült Államokba nem bevándorlás céljából utazó magyar állampolgárok a vizumdíj fizetése alól ugyan-csak a fent megjelölt határidőig mentesek. (Tehát a vizumot meg kell szerezniök, díjat azonban nem kell fizetniök.)

*hem csoda,
hogy fáj
a szeme ...*

Miért is dolgozik rossz világításnál? Takarékoskodik? Akkor vegyen Tungram duplaspirállámpát: csekély az áramfogyasztása, mégis jobb a fénye.

TUNGSRAM
DUPLASPIRÁLLÁMPA
óvja szemét!

Ipari és közigazgatási hírek

Borpárlatot csak „Borpárlat” vagy „Brandy” néven szabad forgalomba hozni. Az új bortörvény végrehajtási utasítása külön részben foglalkozik a borpárlattal, mint szeszestallal. A rendelkezésnek iparunkat érdeklő része úgy intézkedik, hogy borpárlatot csak belföldön termelt borból készült borpárlatnak, mint nyersanyagnak felhasználásával szabad előállítani. Belföldi borpárlatot, mint szeszestallal, külföldi borpárlattal, mint szeszestallal házassítani. Azokban az üzlethelyiségekben, amelyekben forgalombahozatal céljára borpárlatot állítanak elő, borpárlatnak, mint nyersanyagnak, valamint az ennek előállítására szolgáló belföldön termelt bornak kivételével szeszt, vagy cukrot tartalmazó más anyagot bevinni tilos. Aki borpárlat előállításán felül más szeszestallal (pl. likőr, rum, pálinka stb.) készítésével is foglalkozik, amennyiben ez az üzeme ugyanazon a helyen van, köteles a borpárlat előállítására s az ennek előállításához szükséges nyersanyagok raktározására szolgáló üzlethelyiségeitől akként elkülöníteni, hogy a telephely között a közlekedés ellenőrizhető legyen. Köteles továbbá a borpárlat előállítására vonatkozó üzletágának számvitelét és könyvvezetését az egyéb szeszestallalok előállítására vonatkozó üzletágak számvitelétől és könyvvezetésétől elkülöníteni.

Azokat az italokat, amelyek nem kizárólag borpárlatból, mint nyersanyagból készültek, tilos borpárlat, vagy olyan magyar, vagy idegennyelvű elnevezéssel forgalombahozni, amely annak borból, vagy borpárlatból való származására utal. Aki borpárlatot forgalomba hoz, az ellenőrzést gyakorló hatósági közegek kívánságára bármikor okmányokkal köteles igazolni a borpárlat származását és szeszfokát. A borpárlatot csak „Borpárlat” vagy „Brandy” néven szabad forgalomba hozni. Tilos tehát a borpárlatot „Cognac” vagy „Konyak”, vagy „Magyar Konyak” elnevezés alatt forgalomba hozni. Borpárlatot borvidékre utaló megjelöléssel forgalomba hozni (pl. tokaji borpárlat, stb.) csak a földművelésügyi miniszter engedélye alapján szabad. Származási megjelölésre csak an-

nak adható engedély, aki a lepárolni szánt borait, valamint az ezekből előállított borpárlatát minőségi vizsgálatnak alávetni hajlandó.

Tanonenak tekintendő mindenki, aki tanulás kedvéért áll be máséhoz. A név (gyakornok stb.) mellékes. A cél döntő a tanone-isk. kényszer tárgyában. (145.429/930. 164.239/932. K. M.)

A sorsoló-reklám tilos. Alperesi szivarkapapirgyár a gyártmányai eladásával foglalkozó dohányárusok részére eladási versenyt hirdetett, amelyben az eladók részére 349 jutalmat tűzött ki akként, hogy ezek a jutalmak sorsolásszerűen kerülnek majd szétosztásra. A Kuria ezt az eljárást tisztességtelen versenyne kminősíti. C. IV. 324/1936.

Versenyítés munkájának, befektetése, eredményének kihasználása (kiollózás) tisztességtelen verseny. (K. IV. 2314—1936.)

Középiskolai bizonyítvány joghatálya ipari képeztetésnél. Az 1922:XII. tc. 89. §-a szempontjából valamely középiskola, vagy azzal egyenrangú intézet bármely osztálya csak akkor tekinthető elvégzettnek, ha a kiadott évvégi bizonyítvány vagy végbizonyítvány szerint a tanuló minden tantárgyból megfelelt. (4.998/1933. Keresk. Miniszter).

Az alkalmazottat a felmondási időre is be kell jelenteni a MABI-ba. A főnök felmondott alkalmazottjának, s ami ilyenkor szokásos, a felmondási idő tartalmára nem reflektált szolgálataira. Az alkalmazott később megbetegedett és a MABI azon a címen kötelezte a volt munkaadót 635.— P kórházi költség megfizetésére, hogy volt alkalmazottját felmondási idejére nem jelentette be. A volt munkaadó keresetében azon az alapon kérte a megtérítés alól való felmentését, hogy volt alkalmazottja a felmondási idő alatt nem dolgozott. Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adott, a Tábla azonban elutasította, indokolásában hivatkozva arra, hogy a munkaadó eljárása a munkaviszonyt nem szünteti meg. (Mf. XV.—b. 89—936. Uzonyi, 1936. III. 27.)

Milyen javadalmazás szolgál a betegségi biztosítási készpénzsegélyek alapjául? Az OTI alapszabálya akként módosult, hogy ezután a készpénzsegélyek megállapításánál a biztosított munkavállaló megbetegedése előtti utolsó munkanapját közvetlenül megelőző hónapnak ezzel az utolsó munkanappal egyező naptári napját magában foglaló, az illető munkavállalóra érvényes bérfizetési héten elért javadalmazást kell alapul venni. Vagyis, ha például a biztosított október 4-én dolgozott utoljára, az október 7-iki megbetegedés előtt, akkor a szeptember 4-én magában foglaló bérhéten elért javadalmazása alapján kell a javadalmazást megállapítani. Ha az említett utolsó munkanap olyan naptári napra esik, amelynek megfelelő naptári nap nincsen, akkor az előző hónap utolsó napját (pl. okt. 31—szeptember 30) magában foglaló bérhét keresete veendő alapul. Ha a szóbanforgó héten nem dolgozott a munkavállaló biztosításra kötelezett üzemben, akkor a megbetegedését közvetlenül megelőző bérhéten biztosításra kötelezett munkaviszonyban elért javadalmazást kell figyelembe venni.

Egyetemleges felelősség az általános forgalmiadó fizetésére a korlátozott felelősségű társaságoknál. A k. f. t.-ről szóló 1930:V. t. c., valamint a k. f. t. adó- és illetékügyi kérdéseit szabályozó 1932:X. t. c. sem-

STUDIUM

**dákó és
írókréta**

Gyártja:

Budapesti Kréta, Vegyészeti Gyár és Keresk. rt.

Kapható:

Budapesti Kávésok Áruforgalmi rt.

miféle kitélt nem tartalmaz arra vonatkozólag, hogy az általános forgalmiadó lefizetéséért a más kereskedelmi társaságokra nézve megállapított egyetemleges kötelezettség elvét érvényesítené. Ilyformán a tényleges helyzet az, hogy a k. f. t.-nél még az ügyvezetőt sem terheli ilyen kötelezettség, holott a részvénytársaságnál és a szövetkezeteknél az ügyvezető igazgatónak, illetve az igazgatóság tagjainak ilyen felelőssége kifejezetten meg lett állapítva, a közkereseti és bétéli társaságoknál az összes beltárgyakra nézve ugyanez ki van mondva. Itt említjük meg, hogy a csendes társaságoknál az adó lefizetése tekintetében fennálló felelősség kizárólag látható cégtulajdonost terheli, sohasem az u. n. „csendes“ tagot.

A régi üzlethelyiség pusztá kibérlése esetén az új bérlő nem felelős a régi bérlő üzleti tartozásáért. Előfordul, hogy a régi bérlő hitelezői az új bérlőn akarják az előbbivel szemben fennálló követelésüket behajtani. Egy konkrét ügyben most a Kúria a következő elvi álláspontot foglalta el: „Üzletátruházást egyedül azon az alapon, hogy a későbbi bérlő a volt üzlettulajdonostól, mint a háztulajdonostól ennek üzleti helyiségét és üzleti berendezését bérbevette és abban üzletét azonos üzletkörrel a bérbeadó üzletének megszűnte után folytatta, nem lehet. (K. IV. 2613—1935.)“ — Megjegyezzük, hogy ez az ítélet nem érinti a régi bérlő OTI és MABI tartozásait, amelyeknek ezek az intézmények az új bérlőn nem üzletátruházás, hanem üzemutódlás címén hajtják be.

Szabad-e elkobozni azt a mérleget, amely tulajdonjog fenntartással van eladva, de még nincsen kifizetve. Ez a kérdés merült fel egy konkrét ügyben. Egy kereskedőnél ugyanis az ellenőrzés olyan mérleget talált, amely nem volt hitelesítve és ezért elkobozták. A mérleget azonban a kereskedő az eladó cégtől tulajdonjog fenntartással vásárolta és e kikötés szerint a mérleg tulajdonjogát csak a vételár teljes lefizetésével szerezte volna meg. A lefoglalás időpontjában a kereskedő a vételárrészleteket az eladó cégnek még nem egyenlített ki, következésképpen a mérlegre tulajdonjogot sem szerzett. Az ügy felkerült a belügyminisztérium Kihágási Tanácsáig, amely azonban kimondotta, hogy a törvénynek meg nem felelő mérőeszközöket el kell kobozni, tekintet nélkül arra, hogy azok kinek tulajdonát képezik.

A 18-ik életév betöltése előtt végzett, munkakönyvvel nem igazolt szakkavágó gyakorlat hatálya. A 30.000/1936. Ip. M. sz. rendelet 13. §. II. bekezdéséből következőleg a szakvizsgára becsátás alapjául szolgáló, munkakönyvvel nem igazolható gyakorlatból csak a 18-ik életév betöltése után végzett szakkavágó gyakorlat vehető figyelembe! A 18 évnél fiatalabb egyén képesítéshez kötött iparban segédlevél nélkül az 1922. XII. t. c. 78. §-a szerint csak tanonci minőségben végezhet szakkavágó munkát. (30.673/1936. Ip. M.)

A színművészeti akadémián, vagy a zeneművészeti főiskolán nyert végbizonyítvány ipari képesítés szempontjából a középiskolai érettségi bizonyítvány nyal egy tekintet alá nem vonható. Amennyiben azonban olyan színművészeti főiskolát végző egyén szándékozik ipari pályán elhelyezkedni, akit eddigi pályájának folytatásában végbizonyítványának megszerzése után hatósági orvos által igazolt testi fogyatkozása gátol, az ilyen egyén végzettségének az ipari-képesítés szempontjából való figyelembevételét legfőbb felügyeleti jogából folyólag a kereskedelemügyi (iparügyi) miniszter esetről-esetre elbírálás tárgyává teszi. (134.463—1931. K. M.)

Irányáraknál nincs szankció. A fényképészipar-terület közgyűlése az idén kötelező irányárakat léptetett életbe. A polgármester mint II. fokú iparhatóság ezt a közgyűlési határozatot megsemmisítette. Ugyanígy döntött III. fokon a m. kir. iparügyi miniszter úr is az 1932. VIII. tc. 8. §-ára hivatkozva. Az indokolás lényege, hogy az iparhatóságnak nincs joga az irányárak betartása véget pénzbírságot vagy más kényszerítő eszközt alkalmazni. Az irányárak csak tájékoztató árak. (6791/1936. ip. min.)

A hadirokkantak alkalmazását törvény rendeli el. Az erről szóló 1933. évi VII. tc. értelmében ott, ahol legalább 20 munkás dolgozik, új felvételeknél az új alkalmazottaknak legalább 10 százalékát a hadigondozottak köréből kell választani. Ezt a hatóságok ellenőrzik, ennek mellőzését büntetik.

Árrontás a zsúri, a tábla és a kamarai vál. bíróság előtt. A zsúri ezt mondta ki: „Ha a tejfiók a péksüteményt beszerzési áron vagy azon alul árúsítja, úgy a péksütemény az ő üzleti eljárásában „csalogató“ árunak („Lockartikel“, „Better“) tekinthető, magáról az áron aluli árúsításról ugyanis feltételezhető, hogy kizárólag önös és megtévesztő reklámcélokat szolgál. Ezt a magatartást pedig a zsúrinek elvi állásfoglalása az üzleti erkölcsbe ütközőnek minősíti.“ A Tábla 14.917—1934. sz. ítéletében a beszerzési ár mellett az üzemköltséget is figyelembe vette és alperest a beszerzési árat valamivel meghaladó, de számbavehető üzleti nyereséggel nem járó és így az észszerű gazdálkodással ellentétes, kizárólag reklámcélokat szolgáló árúsítás abbahagyására kötelezte. Ha a versenytárs vállalat számbavehető üzleti nyereséggel, tehát gazdaságilag indokolható áron árúsítja áruját (vagyis üzleti eljárásával csak egy olcsóbb beszerzési forrást hasznosít), úgy eljárása a versenytörvény (1923. V. tc. szempontjából nem kifogásolható, mivel az árunak másoknál olcsóbban történő árúsítása egymagában véve még nem ütközik a tisztességtelen verseny tilalmozó törvény 4 §-ába. (Vb. 226—1935. a Perl-kenyérgyár elleni perben).

A mai tülekedő, izgalomtelt életben a dohányzás sziate létszükséglet. Kiváló orvosaink viszont állandó harcot folytatnak a tüdőszövetekre káros és a vérnyomást veszélyes mértékben megnövelő nikotin ellen. Mi tehát a megoldás? Egyetlen szóval megmondható: NIKOTEX!

Hattyu gőzmosó és fehérnemű kölcsönző vállalat

száraz vegytisztítás és festés

Budapest, VII., Klauzál-utca 8. — Telefon: 1-385-59

Az ország legnagyobb gőzmosó üzeme, legmodernebbül berendezve! Legkíméletesebb mosási-rendszer.

Felelős kiadó: Gyenes Dénes.

Nyomta: Róna Ferenc nyomdai műintézete.

Budapest, VII., Vörösmarty ucca 5.

Rongyaiból szőnyeget, takarót!

Ne dobja el régi hasznavehetetlen rongyait, harisnyáit, ruhadarabjait, rossz szőnyeget és textil hulladékát. A fentiek bármelyikéből divatos futót, összekötőt, valamint takarót készítenek. Közigazgatási tisztviselőknek készpénzáraimból 5% engedmény. Vidékieknek 25 pengőn felüli vásárlásnál bérmentve szállítók. **EHRENFELD GÉZÁNÉ** háziszóttos szövőde, Budapest, VI., Izabella-ucca 67. (Orient mozi mellett).

Springut Henrik tojás-
utóda **Ofer Márton** nagykereskedő

Számos budapesti kávéház, étterem és vendéglő
állandó szállítója.

Budapest, VI., Vasvári Pál ucca 10. — Tel.: 1-217-54.

BERGER S.

szobafestő, mázoló, fényező és tapétázó

Budapest, VI., Hegedüs Sándor ucca 27.

Telefon: 1-204-82.

Ifj. Grünwald Mór

Ferenc József-rakpart 6.

Telefon: 1-838-39. — Üveg és porcellán.

Gschwindt-féle

Aqua vitae és egyéb likőr különleges-
ségek, főzelék és gyümölcs konzervek

BORPALOTA RT.

Budapest, VI., Király ucca 26. szám.

Telefonok: 1-140-44. és 1-184-64.

Ajánlja a kiváló minőségű márkás fajborait
palackozva és hordótételben.

FIGYELJÜNK! PIATNIK NÁNDOR
ÉS FIAI BUDAPEST

magyar kártyagyár gyártmányainak valódiságára.
Óvakodjunk az utánzásoktól!

VÉDJEGY

Magyar Játékkártyagyár R.T.
PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 17.

Telefon: 1-310-03, 1-453-71.

Alapított 1824.

Írógépet irodájába, üzletébe, otthonába
legolcsóbban **Édes és Deesy-**

nél vehet. Alkatrészek, kellékek, karbantartás,
javítás legolcsóbban. Akácfa-u. 13. Tel.: 1-442-24

Márványból

épületburkolást, portálokat, kávéházi asztalokat
minden színben a legolcsóbb árban készíti

KRONEMER DÁVID márványipari üzeme,
Budapest, X., Kőbányai út 39. (Hungária körút
sarok.) Telefon: 1-378-09.

A welszi herceg ittartózkodása alatt a lipótkörúti

Glasner Ede r.t.
„**PRINCE OF WALES**”

kétszersültjét fogyasztotta.

LIPÓT KÖRUT 6.

TELEFON: 1-116-26.

M o c z n i k - m u s t á r legyen minden asztalon!